

نگرش نامتعال

عامل اصلی عدم تعادل وجوه صندوق‌ها، ناشی از نوع نگرش دولت به صندوق‌هاست

۸۵

از دیدگاه شما چه عواملی منجر به عدم تعادل وجوه در ساختار مالی صندوق بازنشستگی کشوری شده است؟

به طور معمول در دوران اولیه فعالیت صندوق‌ها که نسبت حمایتی صندوق در آن دوران بالاست، فعالیت سرمایه‌گذاری برای تأمین مالی دوره بازنشستگی تحقق می‌یابد که متأسفانه مفاهیم فوق در صندوق بازنشستگی کشوری تحقق نیافت. ضمن اینکه ایفانکردن مناسب تعهدات دولت، چه به لحاظ پرداخت سهم کارفرمایی و چه به دلایل تعدیل شرایط اقتصادی که منجر به وضع قوانین متضاد با سازوکار بیمه‌ای شد نیز می‌تواند از جمله عوامل مؤثر بر نبود تعادل وجوه صندوق بازنشستگی کشوری در دو دهه اخیر تلقی شود. به عبارت دیگر تصمیمات اصولی دولت در واگذاری تصدی‌گری‌ها و کوچک کردن بدنه رسمی دولت نهایتاً منجر به محدود شدن ورودی‌های صندوق و در نتیجه کاهش مستمر نسبت پشتیبانی و کسور دریافتی شد. ضمن اینکه انتقال تعهدات اجتماعی دولت به تعهدات بیمه‌ای صندوق، به لحاظ اقدام اصولی، به افزایش مستمر حقوق و مزایای بازنشستگان با توجه به تغییر نکردن اساسی آنها در زمان جنگ تحمیلی و سایر مواردی از قبیل بازنشستگی‌های پیش از موعد، سنوات ارفاقی و... نبود تعادل وجوه فوق را به دلیل اینکه همه مفاهیم فوق در تضاد کامل با پیش‌فرض‌های اساسی تعیین کسور بیمه‌ای است، به طور ساختاری عمیق‌تر کرد. ضمن اینکه تصمیمات مربوط به تعدیل ساختارهای اقتصادی

ناصر محمودزاده احمدی‌نژاد پیشکسوت صندوق‌های بازنشستگی است. عامل اصلی عدم تعادل وجوه صندوق‌ها را در نوع نگرش دولت به صندوق‌ها می‌داند. به اعتقاد وی نگرش حاکم بر نظام بازنشستگی و حمایت از مستخدمین دولت همواره مبتنی بر تلقی این حوزه به عنوان نهادی کاملاً دولتی به جای یک نهاد مالی مستقل با حفظ نقش نظارتی بوده است. او همچنین تأکید می‌کند این مطلب از فقدان یک نظام اولیه حسابداری و گزارشگری به عنوان یکی از اولین ابزارهای تحلیل یک نهاد مالی مستقل برای افزایش بهره‌وری کار و سرمایه چه از زمان ایجاد «دایره تقاعد» در اداره کل حسابداری وزارت دارایی در سال ۱۳۰۱ یا تشکیل صندوق بازنشستگی کشوری در سال ۱۳۵۴ قابل درک است. بر این اساس حتی می‌توان استقرار نظام حسابداری صندوق بازنشستگی کشوری در سال ۱۳۷۷ را نیز ناشی از الزامات قانونی تأیید مبلغ بدهی‌های دولت به صندوق از طرف سازمان حسابرسی تلقی کرد. جالب است که بخش عمده‌ای از استانداردهای گزارشگری صندوق‌های بازنشستگی نیز از سوی سازمان حسابرسی، بعد از تاریخ مذکور تدوین شد؛ بنابراین با توجه به استمرار این نگرش دولت در صدساله اخیر، به نظر می‌رسد حتی ایجاد صندوق بازنشستگی کشوری در سال ۱۳۵۴ نیز قبل از اینکه در راستای ایجاد نهادهای مالی مستقل در این ارتباط باشد، ناشی از دلارهای نفتی آن زمان بوده است و در یک کلام هیچ‌کدام از ارکان تصمیم‌گیری، نظارتی و اجرایی صندوق، قابل به تلقی آن به عنوان یک نهاد مستقل مالی نبوده‌اند.

نکته مهم در این زمینه این است که مجموعه سرمایه‌گذاری‌های صندوق فقط در چارچوب سهام انتقال یافته از دولت خلاصه نمی‌شود؛ بلکه می‌توان به سرمایه‌گذاری‌های مستقل صندوق نیز اشاره کرد.